

8.1.2024

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo.lvm@gov.fi

Viite: Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta arvioivan parlamentaarisen työryhmän lausuntopyyntö; VN/23882/2023

Asia: Vanhusasiavaltuutetun lausunto

Vanhusasiavaltuutettu kiittää mahdollisuudesta lausua Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta arvioivan parlamentaarisen työryhmän tehtävänannossa mainituista asioista.

Vanhusasiavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen, jonka lakisääteisenä tehtävänä on edistää ikääntyneiden ihmisten asemaa ja heidän oikeuksiensa toteutumista. Vanhusasiavaltuutettu seuraa lainsäädännön kehittämistä ja toimeenpanoa sekä yhteiskunnallista päätöksentekoa ja arvioi niiden vaikutuksia ikääntyneisiin. Tarkastelemme työryhmän tehtävänannosta Yleisradion julkisen palvelun tehtävää ja Yleisradio Oy:stä annetun lain muutostarpeita ikääntyneiden ihmisten näkökulmasta.

Suomessa on Tilastokeskuksen mukaan noin 1,3 miljoonaa yli 65-vuotiasta. Heistä yli 75-vuotiaita on noin 601 000 ja yli 85-vuotiaista yli 159 000. Yli 95 vuotta täyttäneitä on lähes 12 000 ja yli 100-vuotiaita noin 1 100. Iäkkäiden ihmisten osuus Suomen väestöstä on suuri ja kasvaa edelleen.

Vanhusasiavaltuutettu on saanut iäkkäiltä ihmisiltä sekä heidän läheisiltään lukuisia yhteydenottoja koskien TV- ja radiolähetysten merkitystä muun muassa tiedonsaantiin. TV- ja radiolähetyksistä erityisen tärkeitä ikääntyneille ovat nimenomaan Ylen lähetykset.

Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n 2 momentin 1) kohdan mukaan julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia. Edelleen 5) kohdan mukaan julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti tukea suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimista, suvaitsevaisuutta, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja kulttuurista moninaisuutta sekä huolehtia ohjelmatarjonnasta myös vähemmistö- ja erityisryhmille.

Jo nykyisen lainsäädännön perusteella ohjelmatarjontaa suunniteltaessa ja toteutettaessa tulee ottaa huomioon myös ikääntyneet ja erityisesti kaikkein ikääntyneimmät. Esimerkiksi Yle Puhe on ollut monelle ikääntyneelle tärkeä

kanava vanhusasiavaltuutetulle tulleiden yhteydenottojen perusteella. Yle Puheen ohjelmia on kuunnellut päivittäin erityisesti monet iäkkäät, jotka eivät kuntosaa tai elämäntilanteensa vuoksi pääse poistumaan kotoaan. Ikääntyneille tärkeitä kanavia tai ohjelmia lopetettaessa on heidän mieltymyksiinsä sopivaa tarjontaa lisättävä muilla kanavilla.

Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n 2 momentin 3) kohdan mukaan julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, painottaa lapsille ja nuorille suunnattuja ohjelmistoja sekä tarjota hartausohjelmia.

Myös Ylen ohjelmat ja niiden käyttö siirtyvät yhä monimutkaisempiin digitaalisiin kanaviin ja niihin täytyy osata esimerkiksi kirjautua. Vanhusasiavaltuutetun toimiston ja Ylen tapaamisessa joulukuussa 2023 tuli esille, että yli 60-vuotiaiden kohdalla 95 % Yle-ajasta vietetään perinteisen (broadcast) TV:n parissa. Uudistuksia tehtäessä on otettava huomioon myös ilman viimeisintä teknologiaa olevien tarpeet. Ikääntyneiden taidot saattavat rajoittaa teksti-TV:n käyttöön ja perinteisen radion kuunteluun.

Teksti-TV:n käyttö on monelle ikääntyneelle merkittävä tiedonlähde. Lähetysten ja teksti-TV:n merkitys korostuu, mikäli henkilöt eivät käytä internetiä. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2022 internetiä ei ollut koskaan käyttänyt noin 10 % 65–74-vuotiaista ja noin 35 % 75–89-vuotiaista. Yli 90-vuotiaiden osalta tilastoja ei ole saatavilla.

Edelleen saman lainkohdan 7) kohdan mukaan julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa. Tämä on tärkeää, koska toimivat TV- ja radioyhteydet ovat tärkeitä tiedonsaannin lisäksi myös viestintäkanavana mahdollisten kriisitilanteiden varalta.

Vanhusasiavaltuutettu on myös antanut lausunnon Ylen hallintoneuvostolle ja ollut kuultavana HD-siirtymää koskevassa asiassa. Lausunnossa ja kuulemisessa on nostettu esiin yllä mainittuja näkökohtia ja painotettu erityisesti ikääntyneiden aseman huomioon ottamista päätöksenteossa.

Helsingissä, 8.1.2024

Päivi Topo, vanhusasiavaltuutettu
Saidi Backman, asiantuntija

